

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Az Európai Bizottság közleménye a Tanácshoz és az Európai Parlamenthez: »Hatékonyabb közös európai menekültügyi rendszer: Az egységes eljárás a következő állomás«”

(COM(2004)503 final – SEC(2004) 937)

(2005/C 157/17)

2004. október 15-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett témában.

A „Foglalkoztatáspolitikai, szociálpolitikai, állampolgárság” szekció, mint az ide vonatkozó bizottsági munka előkészítésének felelőse, 2004. november 25-én ismertette véleményét. (Előadó: An LE NOUAIL-MARLIÈRE)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2004. december 15-én és 16-án megtartott 413. plenáris ülésén (december 15-i ülés) 133 szavazattal, és 10 tartózkodás mellett az alábbi véleményt fogadta el:

1. Az Európai Bizottság közleményének összefoglalása

1.1 Az EGSZB számára megvitatásra ajánlott közlemény azt javasolja, hogy javítsák és gyorsítsák a nemzetközi védelemben részesülő, illetve menekültstátusz elismerésének eljárási folyamatait.

1.2 Megvizsgálja, hogy mik lennének egy gyorsabb és hatékonyabb egységes menekültügyi eljárás, illetve a kérelmezők számára egyszerűsített eljárás előnyei; törekedve a menedékjog iránti kérelmek és esetleges hazatelepülések kezelésének közvélemény általi jobb megítélésére.

1.3 Az Európai Bizottság végül hangsúlyozza azt a hozzáadott értéket, amit a tagállamok számára közös módszerek használata, illetve az együttműködés megerősítése jelent, ennek létrehozása két egymásra épülő összefüggő részből áll: egy első, úgynevezett előkészítő szakaszból, majd a közösségi jogalkotás folyamatából.

1.4 Az előkészítő szakasz egy – az előírt feltételekre vonatkozó irányelvben⁽¹⁾ meghatározott kétféle jogállás elismerési eljárásainak egységesítését célzó intézkedések meghozataláról szóló – konzultációs és vita időszak lenne a tagállamok között.

⁽¹⁾ Lásd a menekültstátust meghatározó minimumszabályokra vonatkozó 2004. április 29-én elfogadott Tanácsi irányelvet (2004/83/EK) és az EGSZB 2002. szeptember 17-i HL C221-ben megjelent véleményét (előadó: An LE NOUAIL).

1.5 2005 januárjában kezdődne ez az előkészítő szakasz, párhuzamosan a már elfogadott „közös európai menekültügyi rendszer első részére” vonatkozó jogszabályok⁽²⁾ végrehajtásával.

1.6 Az Európai Bizottság 2004 végéig előterjeszti „egyalakos ügyintézőhely” elnevezésű cselekvési tervét.

1.7 A javasolt előkészítő szakasz négy célkitűzése a következő:

– az egységes eljárás bevezetése kapcsán az EU által teendő intézkedésekről szóló vita irányítása;

– a szükséges változtatások felmérése;

⁽²⁾ Lásd Európai Menekültügyi Alapról szóló 2000/596/CE határozat és vonatkozó vélemény a 2000.06.16-án megjelent HL C 168-ban (előadó: zu EULENBURG asszony); lakóhelyét elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén átmeneti védelemről szóló 2001/55/CE irányelv és az EGSZB 2001.5.29-i HL C155-ben megjelent véleménye (előadó: Giacomina CASSINA); a menekültstátusz megadásának és megvonásának eljárásaira vonatkozó minimumszabályokról szóló tanácsi irányelv (2004. november 19.) és EGSZB vélemény a (2001.7.10. HL C193, előadó: M. MELICÍAS); a menedékkérők fogadására vonatkozó minimumszabályokról szóló irányelv (2003/9/CE) és EGSZB vélemény (2001.2.21. HL C 48, előadók: MENGOZZI és Luis Miguel PARIZA CASTANOS); a menedékkérelmek vizsgálati mechanizmusáról és kritériumairól szóló 2003/343-as rendelet (Dublin II) és EGSZB vélemény (HL C 125, 2002.5.27, előadó: Madi SHARMA); a menekültstátusz vagy nemzetközi védelemre szoruló személy státuszának elnyeréséhez szükséges feltételekre vonatkozó minimumszabályokról szóló tanácsi irányelv (2004/83/EK), melyet a Tanács 2004. április 29-én elfogadott és EGSZB vélemény (HL C 221, 2002.9.17., előadó: An LE NOUAIL); az Európai Menekültügyi Alap 2005-től 2010-ig terjedő időszakára vonatkozó határozat (2004.6.8.) és vélemény (HL C 241, 2004.09.28).

- ezen változások kezdeményezése a jogalkotási szakasz előtt vagy azzal párhuzamosan a működőképes gyakorlat elfogadásával;
- az előkészítő szakasz végül a konzultáció színtere is.

1.8 A közösségi jogalkotói lépések alkotják a második szakaszt, amelyben egységesítik az 1951-es Genfi Egyezmény és az 1967-es New York-i Jegyzőkönyv értelmében menekültstátusz elnyerése iránti kérelmeket vizsgáló eljárást, valamint a feltételeket meghatározó irányelv⁽¹⁾ értelmében a másodlagos védelemért folyamodó kérelmeket vizsgáló eljárást.

1.9 Az Európai Bizottság közleménye megjelöli a jogalkotói megközelítés tervezett módoszatait: a kitűzött célok szintje, a jogszabályozás menetrendje, alkalmazási terület, jogorvoslat, a Genfi Egyezmény integritásának megőrzése, a határozatok minőségének fenntartása, hazatérésre vonatkozó szabályozás, valamint más eszközökkel történő interakció.

1.10 Röviden, a tervezett egységes eljárás egységesíti a menedéjog és a nemzetközi védelem iránti kérelem eljárásait, bármi is legyen a kérelmező jogállása, akár:

- menekült az 1951-es Genfi Egyezmény és az 1967-es New York-i Jegyzőkönyv értelmében;
- kiegészítő védelemben részesülő a Tanács 2004. április 29-én elfogadott 2004/83/EK irányelve⁽²⁾ értelmében.

2. Általános megjegyzések

2.1 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság törekvését és osztja véleményét, hogy az egységes eljárásnak meg kell őriznie az 1951-es Genfi Egyezmény teljességét. Ezért a „Feltételek” irányelv rendelkezéseinek megfelelően a menekültek jogait elsősorban az 1951-es Egyezmény eljárásai alapján kellene megvizsgálni és a kiegészítő védelem másodszori vizsgálatára akkor kerülne sor, ha az egyezmény szerinti feltételek nem teljesülnek.

2.2 Az EGSZB azt ajánlja, hogy ez a prioritás nyilvánvaló legyen, bármi is lesz az egységes eljárás jövője.

(¹) Lásd a menekültstátusz vagy nemzetközi védelemre szoruló személy státuszának elnyeréséhez szükséges feltételekre vonatkozó minimumszabályokról szóló tanácsi irányelv (2004/83/EK), melyet a Tanács 2004. április 29-én elfogadott és EGSZB vélemény (HL C 221, 2002.9.17., előadó An LE NOUAIL)

(²) Lásd a menekültstátusz vagy nemzetközi védelemre szoruló személy státuszának elnyeréséhez szükséges feltételekre vonatkozó minimumszabályokról szóló tanácsi irányelv (2004.4.29).

2.3 Az EGSZB javasolja, hogy minden nemzetközi védelem iránti kérelmet követő elutasító határozatot és különösen az 1951-es Genfi Egyezmény értelmében a menekültstátusz elismerését elutasító határozatot meg kelljen indokolni, abban az esetben is, ha a kiegészítő védelmet elismerik. Az EGSZB szerint ezek a garanciák nélkülözhetetlenek az 1951-es Genfi Egyezmény integritásának megőrzéséhez, ahogy azt az Európai Bizottság is hangsúlyozza.

2.4 A kiegészítő védelem iránti igényt illetően az EGSZB elismerhetné, hogy a menedéjogot kérelmezők nem tudhatják felmérni, hogy melyik jogállás ered az Egyezményből vagy melyik kiegészítő jellegű, így fokozódó nehézségekkel találják magukat szemben akkor, amikor a tartózkodó országban ismétlen kérelmet nyújtanak be. Az 1951-es Genfi Egyezményből eredő státuszt nem ismerik el nekik és más alapon újra be kell adniuk kérelmüket; mindez értetlenséget, elbátortalanodást és elviselhetetlen idővesztést jelent.

2.5 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy vegye figyelembe –mind közleményében, mind az előkészítő és jogalkotási szakasz elindításánál – a visszaküldés tilalmának elvét (Genfi Egyezmény 33. cikke) valamint az elutasító határozatokkal szembeni fellebbezés jogának valóságossá tételét. Egy esetleges **hivatalos** (közigazgatási) **vizsgálatot** kellene elvégezni a kiegészítő védelem indokairól, miután a Genfi Egyezményben meghatározott menekültstátusz elismerésének feltételeit már megvizsgálták, és a kérelmezőnek meg kellene adni a kitoloncolással szembeni jogorvoslat lehetőségét az emberi jogokról szóló nemzetközi és európai egyezményeknek megfelelően.

2.6 Ezért a nem kormányzati szervezeteket és az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságát nem kellene kizárni az adminisztratív panaszbizottságokból – ha vannak ilyenek –, és ha nincsenek, előbbieket szabadon hozzáférhessenek a kérelmezők anyagához, így megkönnyítve a fellebbezési jog használatát.

2.7 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot, hogy a Tanács által 2004. november 19-én elfogadott „Eljárások”-ról szóló irányelv módosításánál, -amelyet újra be kell nyújtani az EP-hez – terjessze ki annak hatályát a kiegészítő védelemre a „Feltételek”-ről szóló irányelv értelmében, valamint tekintse át újra a származási vagy tranzit harmadik országok „biztonságos harmadik ország” minősítését, amely megfosztja a menedékkérőket egyéni helyzetük és jogaik megvizsgálásának lehetőségétől.

2.8 Az EGSZB azt javasolja, hogy a menekültstátusz elismerésének jelenlegi eljárásaival kapcsolatos hiányosságokat és problémákat az előkészítő szakasz során vizsgálják meg.

2.9 A kétoldalú visszafogadási megállapodásokkal kapcsolatban a Tanácsnak, annak érdekében, hogy valamennyi tagállam tiszteletben tarthassa nemzetközi kötelezettségeit és az uniós irányelveket⁽¹⁾ – az előkészítő szakaszban összehangolt

szolidaritási rendszert kellene létrehoznia a tagállamok között (például: újbóli beilleszkedési és „tehermegosztási” program).

2.10 Az EGSZB úgyszintén felkéri az Európai Bizottságot, hogy tekintse át újra az úgynevezett gyorsított eljárást, amely megfosztja a menedékkérőket egyéni helyzetük és az őket megillető jogok alaposabb vizsgálatától, különösképpen a jogorvoslat felfüggesztő hatályától, aminek következtében visszatoloncolhatják őket származási országukba, még mielőtt fellebbezésük egy illetékes bíróság elé kerülne.

2.11 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy a hatékony visszatérés lehetőségeinek és okainak vizsgálatakor azt is vegye figyelembe, hogy a visszatérés adott esetben valódi akadályok felmerülése miatt vagy humanitárius okokból (pl. betegség) nem lehetséges.

Brüsszel, 2004. december 15.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹⁾ Lásd az EGSZB véleményének 3.13.1. pontját az Európai Bizottság következő témájú közleményéről: „Tanulmány a legális és illegális bevándorlás közti kapcsolatról” (COM(2004) 412 fin); elfogadva: 2004. december 15-16-án